

1. Акиндинова И.А. Методы психологической помощи работе с последствиями синдрома эмоционального выгорания специалистов помогающих профессий. Психологический журнал. 2001. Т. 17. № 4. С. 56–72.
2. Маляр-Газда Н.М. Емоційне вигорання – актуальна проблема медицини сьогодення. Науково-практичний журнал для педіатрів та лікарів загальної практики – сімейної медицини. 2015. №3(29). С. 27-31.
3. Орел В.Е. Синдром психического выгорания личности: монография. Ярославль: Институт психологии РАН, 2005. 330 с.
4. Freudenberger, H.J. Staff burnout. Journal of Social Issues. 1974. №30. С. 159–165.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОМИСЛОВИХ ВІДХОДІВ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

*Коновалов Є. А.
м. Полтава*

Традиційно сільськогосподарські відходи в Україні поділяються на відходи тваринництва, відходи рослинництва та агрохімічні відходи.

Відсоток утворення відходів сільського господарства становить порівняно незначну частку загального обсягу утворених відходів - не більш 4 відсотки усіх відходів I - IV класу, що утворюються протягом періоду статистичних спостережень.

Згідно з даними статистичних спостережень, за 2015 рік з понад 13,5 млн. тонн утворених сільськогосподарських відходів наймасовішими є:

- відходи рослинного походження (7742 тис. тонн, або 57 відсотків);
- тваринні екскременти, сечовина і гній (4938 тис. тонн, або 37 відсотків);
- відходи тваринного походження та змішані харчові відходи (897 тис. тонн, або 6 відсотків) [1].

Однак статистичні дані не повною мірою достовірно відображають реальний стан справ. Так, за валового збору зерна на рівні 50 млн. тонн може утворитися до 25 млн. тонн соломи. У разі зростання валового збору до 80 млн. тонн зростає до 40 млн. тонн і обсяг соломи [2].

Іншим джерелом утворення відходів сільського господарства є тваринництво та птахівництво, де основним видом відходів сільського господарства є гній. Усього худоби в Україні близько 13 млн. голів. Якщо в середньому одна тварина дає 10 кілограмів гною на добу, за рік може утворитися до 50 млн. тонн гною. Поголов'я 1,5 млн. курей дає на добу понад 100 тонн. Усього в Україні щороку утворюється близько 500 тис. тонн пташиного посліду. Крім того, утворюються відходи від забою та падежу птиці. За нормативами, падіж може становити 3,5 відсотка загальної кількості на рік, що становить за середньої ваги птиці 500 грамів - 3570 тонн біовідходів без урахування біовідходів, що утворюються під час забою птиці.

Накопичення органічних відходів у сільському господарстві складає значну проблему для аграрних підприємств і має негативну дію на навколишнє середовище. Практика спалення поживних залишків рослинної біомаси перед новим засівом забруднює атмосферне повітря шкідливими речовинами. Дослідження дистанційного виявлення горіння біомаси в областях, не зайнятих лісовими масивами, а також аналіз моделей хімічного переносу і баз даних по викидах від пожеж показують, що концентрації чорного вуглецю, що утворюються в ході спалювання стерні, найбільш високі, у тому числі, і на території нашої держави. Органічні відходи тваринного походження складаються з гною великої рогатої худоби, свиней, овець та кіз, відходів птахівництва [4]. За даними моніторингового аналізу, тільки у галузі свинарства загальний річний вихід екскрементів по країні, станом на 2012 рік, перевищує 16 млн.

т, а з урахуванням підстилкових матеріалів і води в гідравлічних системах видалення, обсяги утворюваного гною сягають 20 млн. т на рік. Традиційне зберігання гною на відкритих майданчиках створює негативний вплив на навколишнє середовище, забруднює водойми, та є джерелом значного вивільнення парникових газів: вуглекислого газу (CO₂), метану (CH₄), оксиду діазоту (N₂O) – та шкідливих газів: аміаку (NH₃), інших оксидів азоту, сірководню (H₂S) тощо [3].

Нині сільське господарство на першому місці по забрудненню навколишнього середовища. Стан земель України, що знаходяться у сфері сільськогосподарської діяльності, незадовільний. Серйозні проблеми для навколишнього середовища виникають через ненормоване застосування у сільськогосподарському виробництві мінеральних добрив та агрохімікатів, які разом із дощовими потоками і підземними водами потрапляють в річки й озера, завдаючи відчутної шкоди басейнам великих річок, рибним запасам і рослинності. Також існує проблема відходів в аграрному секторі та пов'язаної з ним переробної промисловості. Елементом наукової новизни є запропонована концепція сталого розвитку агросфери, що передбачає вибір пріоритетів сталого розвитку аграрного сектору економіки, моніторинг індикаторів сталого розвитку, перебудову свідомості виробників і споживачів сільськогосподарської продукції й міжнародну співпрацю в даній сфері. Така модель вимагає організаційного та економічного забезпечення управління сталим сільськогосподарським природокористуванням.

Отже статистичні дані та спостереження дають змогу зробити висновок, що кількість і об'єм відходів аграрного виробництва залежать в першу чергу від низки факторів, таких як:

- неналежний рівень дотримання вимог законодавства - головна проблема сільськогосподарського сектору;
- низький рівень поінформованості та обізнаності сільськогосподарського сектору щодо можливостей та переваг оброблення чи повторного використання відходів сільського господарства;
- низький рівень поінформованості інвесторів щодо можливостей виробництва нових продуктів із сільськогосподарських відходів;
- відсутність дієвого механізму залучення приватних інвестицій для розвитку об'єктів сільськогосподарського сектору;
- низький рівень ефективності управління стратегічними об'єктами у сфері поводження з відходами сільськогосподарського сектору.

Це, в свою чергу, дає змогу проаналізувати фактори проблематики відходів і розробити план покращення ситуації, яка склалася в аграрному виробництві. Головними інститутами, які мають вплив на дану ситуацію і мають змогу змінити її, є законодавча і виконавча влада а також правоохоронні органи та місцеве самоврядування. Сукупність інструментів впливу цих структур визначають заходи і плани їх реалізації задля вирішення даного питання.

Список використаної літератури

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 №820-р «Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року».
2. Сільське господарство України. Статистичний збірник за 2010 р. / за ред. Н.С. Власенко. Державна служба статистики України, 2011. – 384 с.
3. Кучерук П.П., Матвеев Ю.Б., Ходаківська Т.В., Грабовський М.Б. Перспективи виробництва біогазу з сумішей гнойових відходів тваринництва та рослинної сировини в Україні. Пром. теплотехніка, 2013, Т. 35, №1. – С. 107-113.
4. Шевченко І. А., Ляшенко О. О. Сучасні аспекти утилізації гною свиней. Всеукраїнський журнал «Прибуткове свинарство», 2012. – №5 (11). – С. 36-40.